

TÖRÖK IGNÁC HONVÉD TABORNOK, A HADMÉRNÖK.

Kenyeres Dénes alezredes
MH Szentgyörgyi Dezső Harcászati Repülőezred

Török Ignác kétszáz évvel ezelőtt, 1795. június 23-án született Gödöllőn. Kisbirtokos nemesi családból származott, apja uradalmi jószágigazgató volt. Talán ennek tudható be, hogy fiát a bécsi hadmérnöki akadémiára iratta be, hadd legyen tanult ember. 1816-tól szolgált a császári - királyi hadseregben, először a mérnökkarnál, majd 1839-től a magyar nemesi testőrségnél. A mérnökkarnál lett tisztt, előbb hadnagy, majd főhadnagy. Több helyőrségben szolgált a birodalom

területén. A testőrségnél alőrmeisteri rangban szolgált (ez a rendfokozat a századosinak felelt meg), az ideiglenes és tartós erődítések tanára volt. Tanítványai közt található Görgei Artúr és Klapka György is.

1846-ban János főherceg külön kívánságára, újból a mérnökarhoz osztották be, majd Lembergbe helyezték s előléptették alezredessé. Lembergben, mint mérnökkari igazgatót Zágrábba vezényelték, majd 1848. február 28-án Károlyvárosba kerületi erődítési igazgatóvá nevezték ki. Kérelmére 1848. szeptember 29-én - azonos beosztásba - áthelyezték Komáromba. Októberben a vár őrségével csatlakozott a szabadságharc honvéd seregéhez és letették az esküt a magyar alkotmányra.

A komáromi várban kitűnt szaktudásával. A vár erődítéseinek helyreállítását, átalakítását, megerősítését s részbeni újraépítését Török alezredes vitte keresztül. A várat több mellékerőddel és vasráccsal megerősítette, s a sáncokat megsze kiterjesztette. érdemei elismeréseként az Országos Honvédelmi Bizottmány (OHB) 1848. december 17-én (visszamenőleges hatállyal december 1-től) előléptette honvédezredessé, Windisch-Grätz sikerei után Majtényi István tábornokot a vár régi parancsnokát - aki a vár átadására készült - lemondásra kényszerítették a tisztek, s a várparancsnoki beosztást Török ezredesre ruházták. A döntést 1849. január 5-én a kormány megerősítette. Az OHB. 1849. január 26-án (visszamenőleg 16-tól) kinevezte tábornokká. A kinevezési okmány tartalma:

"Török Ignác
ezredes, komáromi várparancsnok
úrnak

A haza nevében, az országgyűlés által választott Országos Honvédelmi Bizottmány rendeletéből ezredes úr folyó év január hó 16-ikától tábornokká kineveztetik.

Szolgáljon ezen oklevél Tábornok úrnak minden új méltóságával járó illetékek és járulékok élvezhetése igazolásául.

Kelt, Debrecen Január hó 29-én 1849.

hadügyminiszter
Mészáros Lázár

Kossuth, mint az OHB. elnöke hivatalosan is írt Komárom újonnan kinevezett tábornokának levelet:

"A Honvédelmi Bizottmány nevében örömet fejezem ki mind a felett, hogy Török Ignác úr, kinek mai naptól tábornokká kineveztetésére a hadügyminisztérium utasított, annál fogva ezennel tábornokká ki is van nevezve, a várparancsnokságot elvállalta, mind a felett, hogy közötté s a várőrségi haditanácsa között kölcsönös bizalom van... Török tábornok és várparancsnok úrnak azon nyilatkozatával, hogy a várat minden kitelhető erővel az utolsó pillanatig oltalmazza, a HB. teljesen megvan elégedve..."

Török tábornok, mint várparancsnok a haditanácsra támaszkodott, elősegítette az aktív védekezést. Jóváhagyásával januárban kétszer, februárban három alkalommal tört ki a várból a védősereg. Mint erődítési szakember kiválóan megfelelt beosztásában, azonban, mint parancsnok már nem tudta kellően ellátni a feladatát, a két beosztás ellátása meghaladta erejét és tehetségét. Ő is érezte, hogy alkalmatlan a várparancsnokságára, ezért kérte a kormányt, hogy mentse fel beosztásából. Ez meg is történt: 1849. áprilisában átadta a várparancsnoki teendőket Lenkey János tábornoknak, ő pedig ismét erődítési igazgató lett Komárom várában.

1849. májusában felállították a honvéd seregben - Pesten - a mérnökkart, melynek országos szintű helyettes parancsnoka, majd júniusban a főparancsnoka lett Török Ignác tábornok. A mérnökkar feladata többek közt a várak és erődök műszaki felügyelete, vezetése volt. E minőségében bizta meg a kormány Török tábornokot a Budai vár fölszabadítása után,

az erődítések lebontásának irányításával. Ő tervezte Esztergomnál a párkányi hídfő-erődöt, sőt az építkezést is megindította, de az orosz támadás következtében a munkálatok félbeszakadtak.

A kormány megbízásából ő vezette a tihanyi-félszigeti és a Szeged körüli erődítési munkálatokat. Megépítette a szőregi sáncokat. Mint a kormány közelében tartózkodó magasrangú katona, résztvett a szabadságharc végnapjai legfontosabb miniszteri és haditanácsain. Közben konkrét feladatokat is megoldott a visszavonuló honvéd sereg érdekében: felszerelte a szőregi Tisza-hídat és megpróbált újat veretni a Maroson, erre azonban a katasztrófa miatt már nem kerülhetett sor.

A szabadságharc végnapjaiban csatlakozott Görgei Artúr tábornok, fővezér táborához, és augusztus 13-án esett orosz fogságba. Világosról Sarkadra, majd Gyulára szállították az oroszok a legénységet s a tiszteket, és itt fegyverezték le a vár és kastély környékén az 1400 honvédtisztet és a tábornokokat. Török Ignác az Árpád utcai épületben volt elszállásolva augusztus 23-án. Ezt követően Aradra szállították a tábornokokat, a seregetest parancsnokokat és más fontos beosztást betöltő tiszteket elkülönítették a többiektől. Szeptemberben megkezdték a kihallgatásukat.

1849. szeptember 14-i kihallgatásakor - kérdésre - a következőt válaszolta, többek között: "A magyar kormány által alapított érdemrenddel nem tüntettek ki." Ebben valóban igaza volt. Harcoló csapatnál nem szolgált, így nem volt lehetősége, hogy a harctéren kiemelkedő érdemeket szerezzen. A per során bűnéül rótták fel a komáromi vár megerősítését s a különböző erődítési szaktevékenységeit, valamint azt a tényt, hogy a forradalmi kormánytól elfogadta a honvéd tábornoki rangot.

Az ítéletet 1849. szeptember 26-án hozta meg a bíróság, az elítéltek előtt október 5-én hirdették ki. Török Ignácot kötél általi halálra ítélték. Megnyugodott az ítélet-

ben, nem várt kegyelmet az osztrák vérbíróságtól: "Lelkiismeretem felment engem" - mondta az utolsó órákban. Életének utolsó napján még Vauban francia marsall egyik erődítési szakkönyvét tanulmányozta.

1849. október 6-án akasztófán végezték ki az aradi vár sáncárcában. A hóhér másodiknak szólította. Holttestét szintén ott hantolták el. 1932-ben gátépítési munkálatok során találták meg csontjait, melyeket az azonosítás után elföldeltek, majd később az emléoszlop kriptájában helyeztek végső nyugvó helyére. Ma is ott pihennek hamvai.

Török Ignác honvéd tábornok, aradi vértanú mint műszaki szakember tudásával, tehetségével jól szolgált a magyar szabadságharc ügyét. A vállalt esküjéhez mindvégig hű maradt. A kormány hadmérnöki szolgálatait előléptetésekkel, tábornoki kinevezéssel, fontos beosztásokba helyezéssel ismerte el. Emlékét kegyelettel őrizzük. Hajtsunk fejet október 6-án és születésének 200-ik évfordulóján mártír emléke előtt.

Felhasznált irodalom:

- Katona Tamás szerkesztésében: Az aradi vértanúk
(Budapest, 1979.)
- Közlöny /hivatalos lap/ különböző számai. (1849.)
- Csorba László: A tizenhárom aradi vértanú
(Budapest, 1989.)
- Varga Ottó: Aradi vértanúk albuma (Budapest)
- Bóna Gábor: Tábornokok és törzstisztek a szabadságharcban 1848-49 (Zrínyi Katonai Kiadó Budapest, II. kiadás 1987.)
- Garancza György: Az 1848-49-iki magyar szabadságharc története. I-V. köt. (Budapest. 1894-98.)